

Fel kön på arbetet?

Artikeln visar att de egenskaper och handlingar som konstituerar identiteten 'pedagog' liknar de som konstituerar identiteten 'kvinna' och ligger långt från identiteten 'man', medan konstituenterna för identiteterna 'polis' och 'man' liknar varandra. Detta kan försvåra för manliga pedagogers och kvinnliga polisers yrkesutövning eftersom de inte ses som 'riktiga' pedagoger respektive poliser

Av Sara Parding

När vi möter en ny människa är könet något av det första vi lägger märke till. Vi har alla föreställningar om att kvinnor ska ha vissa egenskaper och män andra, detta trots att många människor agerar annorlunda än de stereotypa könsbilderna. Om den vi träffar är en kvinna eller en man påverkar därför hur vi tror att personen ska vara. Vi blir förvånade om vi möter en kvinna vars största intresse är bilmotorer, eller en man som kan sitta i timmar och tala om känslor. De egenskaper som ses som typiska för kvinnor respektive män i en kultur kan kallas könskonstituent (Søndergaard 1994:53f.). Vilka av de könskonstituerande egenskaperna och handlingarna som man följer och vilka som man agerar emot påverkar hur våra medmänniskor förhåller sig till oss och hur vi förstår oss själva. Hur kvinnlighet respektive manlighet konstitueras i en kultur är därmed med till att skapa gränser för kulturens medlemmar.

Stereotypa uppfattningar finns också om annat än kön. Man kan tänka sig att det i olika yrken finns föreställningar om vilka egenskaper som de som har det yrket bör ha. Poliser tänker vi oss kanske som starka och auktoritära, medan vi förväntar oss att en pedagog ska vara trygg och känslomässig. Om de föreställningar som finns om ett visst yrke liknar de som finns om kvinnor, men skiljer sig mycket från våra föreställningar om hur män ska vara kan detta innebära problem – men också utvecklingsmöjligheter – för verkliga mäns yrkesutövning och vice versa.

Denna artikel är baserad på en diskursanalys av två facktidningar – *Børn & Unge* och *Dansk Politi*¹ – och syftar till att undersöka hur polisens respektive pedagogers köns- och yrkesidentiteter konstitueras. Utgångspunkten är Dorte Marie Søndergaards (1994:53-62) analytiska verktyg könskonstituent och abstrakta figurer samt Ernesto Laclaus och Chantal Mouffes diskursteori (Jørgensen och

Phillips 1999), vilka jag återkommer till nedan. Att jag valt att analysera facktidningar beror på att dessa tidningar både speglar de uppfattningar och förståelser om kön och yrkesidentitet som finns i de båda organisationerna, och är med till att producera dessa. De är alltså med till att skapa de föreställningar som sedan sätter gränser för verkliga människor. Jag har valt *Børn & Unge* och *Dansk Politi* eftersom de representerar yrken med mycket olika könsammansättning. Artikeln inleds med en teorigenomgång för att sedan gå över i en analys av de båda tidningarna. I både *Børn & Unge* och *Dansk Politi* har jag identifierat två diskurser. Jag presenterar i analysen de egenskaper som framstår som konstituent för de pedagoger respektive poliser i de olika diskurserna och jämför dessa med de egenskaper som är konstituerande för kvinnor respektive män.

Diskurser

Denna artikel bygger på en analys av texter. Texterna beskriver yrkeskulturer, men det som gör analysen relevant är det poststrukturalistiska antagandet att språket inte bara speglar världen, utan också bestämmer den. Texterna i de tidningar jag analyserar reflekterar inte bara respektive yrkeskultur, utan är också med till att forma den, vilka ord som används påverkar läsarnas syn på världen, sig själva och varandra. Språket konstituerar inte bara omvärldens betydelse, utan orden, tecknen, ger också betydelse åt varandra. Detta betyder inte att det inte finns någon fysisk verklighet, men att vår förståelse av den är historiskt, socialt och kulturellt konstruerad.

Laclau och Mouffe (Jørgensen och Phillips 1999) menar att tecknens innebörd inte ligger fast utan ändrar sig över tid och rum, men att tecknens betydelse kan bestämmas inom ett visst område och det är detta som är en diskurs. Eftersom vi förstår världen genom språket är diskursen *ett* sätt att se och förstå världen på. Ingen diskurs kan härskas totalt utan det finns många andra betydelsemöjligheter och tecknen kan aldrig helt fastläsas. Detta betyder dock inte att allt ständigt ändras. Laclau och Mouffe menar att eftersom människor måste ha någon form av struktur för att vi ska uppleva världen som meningsfull, förändras

¹ I artikeln hänvisar jag till de analyserade artiklarna med en bokstav, B för *Børn & Unge*, P för *Dansk Politi*, och ett nummer efter publiceringsdatum. I källförteckningen står de efter bokstav och nummer.

diskurserna långsamt och det nya vi tänker är hela tiden grundat i gamla tankestrukturer (Jørgensen och Phillips 1999:50).

I diskursteorin ses tecknens betydelser som sagt som flytande och de får sin betydelse av varandra. Laclau och Mouffe använder i sin analysteori ekvivalenskedjor som beskriver de begrepp som genom att stå i opposition eller i positiv relation till ett visst tecken ger det dess betydelse. Ett exempel är 'polis' som i polisdiskursen står i opposition till 'brottsling' och 'laglöshet' och i positiv relation till 'laglydighet' och 'ordning'. Inte heller identiteter är fasta utan får sin betydelse i diskurserna. Laclau och Mouffe menar att identiteter skapas kring vissa kärntecken, som 'man' eller 'pedagog'. Dessa identitetstecken får sin betydelse genom att sättas i relation till andra tecken, därför kan den betydelse de fylls med variera mellan olika diskurser (Jørgensen och Phillips 1999:55f.).

I artikeln kommer jag att presentera ekvivalenskedjor för identiteterna 'kvinna', 'man', 'pedagog' samt 'polis'. Genom den betydelse de fylls med pekar identiteterna mot vissa handlingar och sätt att uppföra sig som är riktiga för individer med just denna identitet. Eftersom människor ingår i och rör sig mellan flera diskurser har varje individ många, ibland motstridiga, identiteter.

Könkonstruktioner

Likt Laclaus och Mouffes identitetstecken som fylls med betydelse från andra tecken, menar Søndergaard att 'kvinna' respektive 'man' är sociala identiteter som konstitueras genom vissa beteenden och handlingar. De egenskaper som konstituerar kvinnlighet i en kultur är skilda från de som konstituerar manlighet, men det betyder inte att alla kvinnor har alla de kvinnliga könskonstituenterna och inga manliga, eller vice versa. Søndergaard påpekar också att det i den danska kulturen finns ett visst utrymme för flexibilitet där män kan utföra kvinnligt konoterade handlingar och tvärt om (1994:51ff.).

Könskonstituenterna kan kombineras till det Søndergaard kallar en abstrakt kvinna eller en abstrakt man. Den abstrakta figuren är den kvinna/man som kulturens medlemmar föreställer sig när de tänker på en icke-bestämd kvinna/man. Dessa figurer behöver inte överensstämma med hur verkliga kvinnor eller män beter sig, men påverkar, enligt Søndergaard, ändå vilkoren för verkliga individer:

Den abstrakte pige bliver igennem netop disse kulturelle definitioner og forventninger en meget konkret del af livsbetingelserne for konkrete individer med kvindeligt kropstegn. (--) Et konkret individ med kvindeligt kropstegn gør sig umiddelbart socialt genkendelig ved at realisere sig selv i overensstemmelse med abstraktionen af sin sociale kategori, og den sociale genkendelighed skaber

tryghed hos og accept fra omgivelserne. (1994:60)

En kvinna som agerar annorlunda än vad föreställningen om den abstrakta kvinnan föreskriver kan bli tvungen att förklara sig för sin omgivning, eller till och med utsatt för negativa sanktioner. Detta kan försvåra ett sådant agerande.

Det är inte bara handlingar och egenskaper som kan vara könskonoterade, utan också hela yrkesfält. Huruvida ett yrke förstås som manligt eller kvinnligt är relativt stabilt över tid och påverkas, enligt Søndergaard, inte av enskilda arbetare av 'fel' kön (2000:192ff.).

Kvinnor i mansyrken och män i kvinnoyrken tolkas inte som representanter för sitt kön utan istället som speciella individer. Om en stor grupp av det andra könet kommer in i ett yrke, ändras däremot könskonotereringen. Søndergaard beskriver hur de könskonoterade fälten fragmenterats och krympt i takt med att kvinnor och män i allt högre grad tar del av varandras traditionella områden. Men kopplingen mellan kön och verksamhet har inte försvunnit, istället har de könade verksamhetsfälten blivit mindre, eller så har de delats upp i en traditionellt könad kärna och en annorlunda könad underordnad verksamhet. (Søndergaard, 2000:201ff.)

Den abstrakta figuren kan också användas i förhållanden till yrken. I en kultur konstitueras yrkesidentiteter, precis som könsidentiteter, av vissa bestämda konstituent, det vill säga egenskaper och handlingar, vilka kan kombineras till den abstrakta pedagogen, polisen, eller någon annan yrkesidentitet. Verkliga, arbetande, individer har också en könsidentitet. Om könsidentiteten och yrkesidentiteten konstitueras av olika egenskaper, och därmed föreskriver olika agerande, kan det innebära problem – eller nya möjligheter – för individen, eftersom hon eller han får svårt att leva upp till båda identiteterna.

Søndergaard menar också att det är svårt för kvinnor att förändra vad som konstituerar en yrkesidentitet som är manligt konoterad och tvärt om (1994:60f). Just som att en pedagog inte accepteras som en förhandlare kring polisidentitetens konstituent, kan det vara svårt för en individ med 'fel' kroppstecken att förhandla, och därmed förändra, hur en viss yrkesidentitet konstitueras.

Barnet i centrum

Barnen är det nav den dominerande pedagogdiskursen kretsar kring och barnen är i centrum i skildringarna av pedagogernas arbete. Relationerna mellan barn och pedagog beskrivs som nära och känslomässiga. Ett exempel är arbetet med att skapa dräkter till fastelavn där en av pedagogerna berättar att "det ikke kun er børnene, der stortrives i de tætte relationer" (B5) och hon beskriver samtidigt relationen som känsloladdad.

Vid flera tillfällen beskrivs hur arbetet sker, och skall ske, på barnens villkor, även när en pedagog egentligen vill något annat. I tidningen ges positiva exempel på hur man anpassat både institutionens fysiska rum och pedagogiken efter speciella barns behov (B2). Även tidsmässigt bör en god pedagog anpassa sig efter barnen. I artikeln (B6) berättas om ett dagis som driver ett projekt för familjer med sociala problem "uden for åbningstiden". Dagiset besöks av socialminister Henriette Kjær som beskriver projektet som en "genial ide", vilket flera gånger upprepas i artikeln och flexibilitet framstår därmed som en pedagogisk dygd.

I arbetet betonas i flera av artiklarna att det är viktigt att alla barnen behandlas lika. Pedagogerna framstår som negativa till hierarki, konkurrens och tävlan och säger exempelvis att även om barnen har olika dräkter till fastelavn är "alle lige gode og rigtige" (B5). Flexibilitet och ändring efter barnens behov kräver många gånger uppfinningsrikedom av pedagogerna och i flera av artiklarna beskrivs de som kreativa och initiativrika. Ett undantag är arbetet med media där den abstrakta pedagogen "benytter sig for lidt af mediernes muligheder" (B3) vilket implicerar okreativitet vad gäller mediaanvändning. Pedagoger skildras i artikeln som okunniga i förhållande till den nya teknologin: "de er ikke teknisk og håndværksmæssigt rustet" och är rädda för att trycka på knappar.

Samtidigt som det är barnens förutsättningar och intressen som ska styra arbetet, har pedagoger en uppfostrande och lärande uppgift. Balansgången beskrivs som svår och i artiklarna beskrivs den abstrakta pedagogen som antingen allt för eftergiven som "bare står og klapper i sine hænder og siger "ih, hvor er det flot..."" (B3), eller som allt för sträng. Att skälla på barnen, eller bara rätta dem för mycket, beskrivs som dåligt.

Pedagoger bör som sagt ha en nära relation till barnen och det framställs som viktigt att hon eller han är en trygg person som barnen har tillit till. Att ge trygghet och tillit handlar också om att ha tålmod, både med barnen och med andra vuxna. I artikeln B6 berättas om socialminister Henriette Kjær något försenade besök på ett dagis: "Henriette Kjær og hendes følge er cirka et kvarter forsinket, men Margot Clemmensen og souschef Dorthe Filtenborg Sørensen står parat, da ministerbilen endelig dukker op...".

Genom hela artikeln återkommer hänvisningar till den viktiga ministerns pressade tidsschema. Pedagogerna framställs som tålmodiga på ett positivt sätt, men skildringen av dem antyder också att de inte har något bättre för sig än att vänta. Ministern framstår som en betydligt viktigare person, vilket tyder på att även i pedagogdiskursen har pedagoger låg prestige. Samtidigt framförs det i tidningen flera krav på högre lön för yrkesgruppen,

vilket är ett tecken på att man anser att pedagoger generellt är för lågt värderade.

Generellt i artiklarna är de explicita beskrivningarna om den abstrakta pedagogens arbetsmetoder negativa. Pedagoger anses inte alltid arbeta ändamålsenligt, de har för stora och för abstrakta mål som de inte kan förverkliga. Den abstrakta pedagogen beskrivs som "fanget i dagligdagens trummerum" (B2). Till viss del förklaras detta med att arbetet är tidspressat, men i många av artiklarna beskrivs problemet som att den abstrakta pedagogen har svårt att prioritera arbetsuppgifterna på bästa sätt.

Detta förklaras i artikeln B2 med att pedagoger inte reflekterar tillräckligt över sitt arbete: "[p]ædagoger er meget handlingsorienterede. Der er kort afstand fra, at de konstaterer et problem, til at de handler - ved i værste fald at skælde et barn ud". Pedagoger beskrivs som att de evaluerar och analyserar för lite. De skildras som negativa till pappersarbete och skriftliga analyser. Visserligen, står det i artikeln, talar pedagoger mycket, men talet får inga konsekvenser. Sammantaget ger artikeln en bild av pedagoger som yrkesmässigt omedvetna och den bilden återkommer i andra artiklar.

I artikeln B8 bekräftas bilden av pedagoger som handlingsorienterade och negativa till pappersarbete genom att en pedagog beskriver sitt eget arbete som opposition till arbetet som ledare för en institution: "Hvis det var institutionsleder, jeg ville have været, var jeg blevet HK'er. Meget af det, lederen bruger sin tid på, er jo i dag kontorarbejde". Men motsatt slutsatsen i artikeln B2 tolkas pedagogers handlingsorienterade arbetssätt som något positivt.

Detta tyder på en kamp mellan två diskurser om huruvida tecknet 'pedagog' ska ha en positiv relation till tecknet 'pappersarbete', eller om det tvärt om bör vara en opposition. Medveten evaluering och pappersarbete sätts i positiv relation till 'pedagog' i endast en av de analyserade artiklarna (B2), och i denna beskrivs det dessutom som ovanligt hos pedagoger. Detta tyder på att den dominerande pedagogdiskursen inte har 'pappersarbete' som en av de konstituerer som sätts i positiv relation till identiteten 'pedagog'.

En alternativ pedagogdiskurs

Anpassning efter barnens behov framstår i de flesta artiklarna i *Børn & Unge* som något positivt, men det finns också exempel på kritik mot flexibiliteten. I en artikel (B4) intervjuas filosofen och skolföreståndaren Jens Bay, som utvecklat en ny typ av pedagogik. Den är inspirerad av existensialismen och kallas konsekvenspedagogik. I artikeln står den "er relativt ukendt på universiteter, seminarier och i pædagogiske institutioner, men hos politikere og embedsmænd stiger populariteten". Det är alltså

en form för pedagogik som har liten spridning hos dem som arbetar med barn, men som är omtyckt hos dem som finansierar verksamheten. Artikeln beskriver traditionella pedagoger med ungefär de samma ord som ovan nämnda artiklar, men orden ges en annan betydelse. Att pedagogerna anpassar sig efter barnen tolkas här som en brist på fasta hållningar och att pedagogerna varken ställer krav till barnen, eller ger dem ansvar. Att aktiviteter görs på de ungas villkor tolkas som att pedagogik saknas och genom att vara för beskyddande och inte hålla barnen ansvariga för sina egna handlingar "svigter" pedagogerna dem. I artikeln impliceras också att traditionella pedagoger inte förstår de unga, eftersom de inte gör det barnen har behov för: låta dem ta konsekvenserna av sitt beteende. Jens Bay menar också att traditionell pedagogik har allt för stor fokus på känslor och säger "[f]ølelser er o.k., men de tilhører hvert enkelte individ – dette er jo pedagogik, ikke behandling".

I stället bör pedagogerna arbeta efter konsekvenspedagogikens regler och ställa barnen inför fasta ramar och säga. "vores regler, værdier, kultur og krav er sådan her. Vil du være med, eller vil du ikke." Den traditionella pedagogiken betecknas i artikeln som "blød", vilket samtidigt beskriver konsekvenspedagogiken som hård, eftersom den definieras genom att vara i opposition till den traditionella.

Konsekvenspedagogikens förespråkare representerar i *Børn & Unge* en alternativ diskurs. Den alternativa diskursen förhåller sig, som vi sett ovan, genom hela artikeln till den dominerande, medan den alternativa diskursen inte nämns i någon av de andra artiklarna. Det sägs också explicit i artikeln (B4) att konsekvenspedagogiken inte har speciellt stor utbredning bland pedagoger.

Som vi har sett kopplas identiteten 'pedagog' till ett antal olika egenskaper och handlingar i arbetet med barn i de båda diskurserna, de ekvivalenskedjor som kan utläsas är:

I den dominerande pedagogdiskursen står 'pedagog' i positiv relation till konstituenterna: ha barnet i centrum, vara känslomässig, trygg, tålmodig, flexibel, kreativ, handlingsorienterad, inriktad mot sociala relationer, utsatt för stress, ha låg prestige, skälla på barnen (trots att man inte borde), uppfostra. 'Pedagog' står däremot i opposition till mediakunnande, teknik, pappersarbete, reflektion, hierarki.

I den alternativa diskursen står 'pedagog' i positiv relation till hård, ställa krav på barnen, ge ansvar, regler, fasta hållningar och värderingar. 'Pedagog' står här i opposition till mjuk, flexibel, anpassa sig efter barnen.

Pedagoger och kön

I de artiklar jag analyserat används beteckningen 'pedagog' alltid könsneutralt. Ofta i pluralis: "pædagoger ... de", ibland i singularis: "pædagogen ... han eller hon". Men de individer

som namnges i materialet visar pedagog som ett kvinnoyrke. Av de vanliga pedagoger som intervjuas är tre av 13 män. Det är intressant i förhållande till Søndergaard's teori om att de könskonnoterade verksamhetsfälten krympt och fragmenterats (2000:201ff.), att alla de manliga pedagogerna arbetar inom specialpedagogiken. Dessutom är tre av de sju ledare som intervjuas i artiklarna män. Materialet är allt för litet för att något ska kunna sägas med statistisk säkerhet, men det tyder på att de få män som väljer att bli pedagoger specialiserar sig på något sätt, antingen genom att bli ledare eller genom arbete med speciella barn.

Diskursanalysen av identiteten 'kvinna' och 'man' bygger på två artiklar, B7 och B1. Den förra är en intervju med tre kvinnor och handlar om vad som är kvinnligt och manligt, den senare handlar om män på pedagogstudiet och tar upp identiteten 'man' i förhållande till identiteten 'pedagog'.

Kvinnor är kvinnor och män är män

I anledning av 8:e mars intervjuas tre kvinnliga pedagogstuderande om jämställdhet i *Børn og Unge*. Artikeln inleds med att de tre beskrivs som "unge stilfulde kvinder med både makeup og bh, og de tøver med at tage ordet, da jeg spørger dem om deres syn på ligestilling i dag" (B7). Beskrivningen kontrasteras med en fiktiv tillbakablick till 1978 och engagerade kvinnosakskämpande kvinnor med "frihængende bryster". I jämförelsen framstår de historiska kvinnornas beteende så överdrivet att det liknar en parodi, även om de tidigare generationerna senare i artikeln blir tackade för vad de gjort.

Jämställdhet är alltså inte något hett diskussionsämne, vilket en av kvinnorna i början av artikeln förklarar med att "[j]eg har det egentlig sådan, at ligestilling ... jamen det har vi jo på mange punkter". Det framkommer senare i artikeln att alla tre kvinnorna har huvudansvar för hem och barn, även när de har beslutat anorlunda med sina män och en av kvinnorna säger:

Jeg finder da også mig selv gå rundt og gøre alle de ting derhjemme. Vi kan godt have nogle diskussioner om, hvem der skal vaske, købe ind og lave mad, men det ender altid med, at det er mig, der gør det. Og jeg har heller ikke noget imod det, for det er hyggeligt nok.

Att de tar ansvaret beskrivs som något de själva har valt och de menar att det är den individuella kvinnans ansvar hur arbetet fördelas. Detta kan jämföras med resultaten av flera av de intervjustudier Hanne Haavind tar upp i sin artikel *Analytiske retningslinier ved empiriske studier av kjønne betydninger* (2000). De intervjuade kvinnorna och männen förklarar arbetsdelningen mellan dem och deras partners med personliga val och med vad som är praktiskt för just dem. Kön

används däremot inte som begrundelse för den många gånger traditionellt könade arbetsfördelningen. Haavind menar inte att kvinnor (och män) som väljer en traditionell ordning för sina liv har en falsk medvetenhet, eller att kvinnor inte har något inflytande på familjelivet, men att det är fel att se 'egna premisser' som något aktörerna bara hämtar inifrån sig själva. Upplevelsen av val är baserad på uppfattningar om vad man kan välja och vilka följder de får och är därför präglad av kulturens föreställningar om manligt och kvinnligt. Haavind pekar också i sitt empiriska material på att ingen man väljer det kvinnorna kallar sina egna val. (2000:188, 202ff.)

Att kvinnor väljer att ta hand om hem och barn förklaras i artikeln B7 dels med uppfostran, dels med biologi "det ligger naturligt för os". Precis vad som "ligger naturligt" för kvinnor, eller vad det betyder att "kvinder er kvinder, og mænd er mænd" förklaras inte och journalisten frågar inte heller vidare, utan det accepteras som en självklarhet att män och kvinnor är olika. Men 'det' som är naturligt för kvinnor handlar i alla fall om att ta hand om ett hem och framför allt om barn:

som mor er jeg nok mere på, end han er. Jeg påtager mig mere ansvar for børnene og har haft lidt svært ved at give slip på dem. Nogle gange gør vi kvinder os selv en bjørnetjeneste ved at sige, at vi er bedre til det. Men det ligger i os, tror jeg

säger en av de intervjuade kvinnorna. Könen framställs alltså som fundamentalt olika och den abstrakta kvinna skildras som att hon är bättre än den abstrakta mannen på att sköta hem och barn, något som inte alltid är positivt för henne själv. Det är negativt eftersom hon sätter sina barn framför sig själv och sin karriär, för den abstrakta kvinnan arbetar också utanför hemmet. De tre intervjuade kvinnorna tycker att det är fel att kvinnor inte värderas lika högt på arbetsmarknaden som män, men i förhållande till arbete framställs flera skillnader mellan könen. I artikeln sägs att män är mer upptagna av karriär och väljer arbete efter pengar, medan de tre kvinnorna berättar att de "udelukkende har valgt fag efter, hvad [de] havde lyst til", med tillägget att kvinnor också vill göra karriär, men först efter det att barnen blivit stora.

Artikel B1 handlar om problem för män på pedagogutbildningen och det berättas om de förväntningar som ställs på, och förklaringar som ges av manliga pedagoger. Ett exempel som ges är att de kvinnliga pedagogerna förväntar att den manliga ska "bidrage med noget specielt, som for eksempel at spille fodbold". Exemplet visar att fotboll är en maskulinitetskonstituent dels genom att de kvinnliga pedagoger det berättas om förväntar att den manliga pedagogen kan, dels

genom att artikeln i vändningen "bidrage med noget specielt" berättar att fotboll är något som kvinnor normalt inte kan. I artikeln ges också exempel på förklaringar som män ger till en undrande omvärld när de vill bli pedagoger. Förklaringarna går antingen på karriär: "vil gerne være ledere", dels på att de just kan bidra med något speciellt, som fotboll eller träslojdfärdighet. Däremot beskrivs "fordi jeg elsker at pusle dem [barnen] og nusse dem på næsen", som en oförståelig förklaring, något som jag återkommer till nedan.

De ekvivalenskedjor för könen som beskrivs i artiklarna blir därmed:

'Kvinna' sätts i positiv relation till: Bh, Make up, ansvar för hem, omsorg om barn, anpassa karriären efter barn, välja arbete efter lust, värderas lågt på arbetsmarknaden och i opposition till: man, rödstrumpor, pengajakt, fotboll, träslojd.

'Man' sätts i positiv relation till: Karriär, pengajakt, värderas högt på arbetsmarknaden, fotboll, träslojd, och i opposition till kvinna, ansvar för hem, omsorg om barn, pussla med barn.

Kvinna, man, pedagog

Resultaten av analysen stämmer väl överens med de könskonstituenterna Søndergaard finner när hon intervjuar danska studenter (2000). Där beskrivs kvinnor som mjuka, flexibla, omsorgsgivande, bra på sociala relationer, socialt medlande, antihierarkiska, emotionella, subjektiva och som kopplade till låg prestige. Män beskrivs däremot med ord som hård, målmedveten, handlingskraftig, intellekt, konkurrensinriktad, vinnare, hierarkisk, seriös, objektiv och som att de dyrkar faror. Dessa konstituenterna kan användas som komplement till de ovan stående i karaktäriseringen av den abstrakta kvinnan/mannen.

De egenskaper och handlingar som konstituerar den abstrakta kvinnan är i hög grad de samma som konstituerar den abstrakta pedagogen i den dominerande pedagogdiskursen, medan den abstrakta mannens konstituenterna står långt ifrån. Bilden av 'man' som opposition till 'pedagog' förstärks av berättelserna i artikeln B1 om manliga pedagoger som av omgivningen avkrävs legitimering av sitt val av yrke. Också i förhållande till de kvinnliga pedagogerna har männen en svår position. I B1 står: "På den ene siden forventes det af dem, at de kan bidrage med noget specielt, som for eksempel at spille fodbold. På den anden side forventes de at skulle tage del i alle de sædvanlige opgaver."

Då de manliga pedagogerna förväntas bidra med något speciellt, är det tydligt att de vanliga uppgifterna är det som kvinnor gör och att pedagogyrket därmed är kvinnligt konnoterat i den dominerande pedagogdiskursen. Intrycket förstärks

av att det i artikeln nämns, som ett positivt exempel, att ett pedagogseminarium har "dannet deres egen mandeklub, som profilerer sig både kulturelt og fagligt". Dels finns det alltså en manskultur som är skild från den vanliga pedagogkulturen – vilken därmed blir en kvinnokultur – dels kan männen något "fagligt" som kvinnorna inte kan. Lite senare i artikeln sägs att "[e]n professionel tilgang til sit arbejde" kan vara ett sätt för män att "skabe sin profil på", både i förhållande till de kvinnliga pedagogerna och i förhållande till omgivningarna. Här sägs implicit att kvinnliga pedagoger är oprofessionella. Som vi sett tidigare i analysen är det en utbredd uppfattning att den abstrakta pedagogen är yrkesmässigt omedveten.

Søndergaard identifierar i sina intervjuer ett hänvisningssammanhang mellan social, mjuk och feminin respektive seriös, hård och maskulin. Dessa sammanhang känns igen i *Børn & Unge* när det sägs att män kan bidra till pedagogyrket med professionalism. Den alternativa diskursens abstrakta pedagog stämmer bättre överens med de manliga könskonstituenterna än den dominerandes. Att den alternativa pedagogiken beskrivs som hård och den traditionella som mjuk, förstärker, som Søndergaard visar, kopplingen till maskulint respektive feminint.

Riktiga poliser

Att polisarbete är farligt betonas i nästan alla de analyserade artiklarna från *Dansk Politi*. Hotbilden varierar från kriminella invandrargång, till sensationslystna journalister som bedriver hetsjakt mot hederliga poliser och implicerar att en polis viktigaste karaktärsegenskap är att vara modig. Att poliser är, och ska vara, modiga sägs också explicit vid flera tillfällen. I vissa fall vill de till och med uppsöka faran.

Vid EU-toppmötet i Köpenhamn beskriver polisdirektör Hanne Bech Hansen kåren som toppmotiverad och det enda negativa hon upplever är "lidt skuffelse hos dem, der ikke skal være med" (P3). Med tanke på händelserna kring toppmötena i exempelvis Genua eller Göteborg, bör tjänstgöring vid denna typ av arrangemang uppfattas som mycket farliga även av poliser.

En polis bör, enligt artiklarna i *Dansk Politi*, inte bara vara orädd, utan också fysiskt stark och i form. Dessutom är uniformen viktig, både för säkerhet och "imagemæssigt" (P2), eftersom mycket av den önskade respekten för poliser beskrivs som liggande i uniformen.

Jeg vil meget hellere have en "autoritet", der dukker op, end en vattet mand. Når politiet kommer, skal det være slut med ting, der flyver rundt og blødende folk på gaden. Så skal der være ro, og det skal uniformen sørge for. (P10)

säger en polis på besök i en skolklass. Citatet visar

också att en god polis har auktoritet och får kontroll även över kaosartade situationer. En god polis är däremot inte "en vattet mand". Eftersom det är uniformen som beskrivs som grund till auktoriteten implicerar citatet att inga poliser är vattede män. Uniformen skildras också som viktig för att den kan skrämman motparten, i det här fallet demonstranter: "Kommer der en flok uniformer i hovedet på dig, snurrer du rundt på et sekund og afsted i rask trav. Bliv, hvis du tør, men det er der ingen, der gør." (P2). Den abstrakta polisen är alltså orädd och respektingivande, ibland till och med skrämmande, och kan skapa ro och trygghet även i kaos.

Att polisen är "tryk ved situationen" (P2) är alltså viktigt och denna trygghet beskrivs ofta i *Dansk Politi* som beroende av utrustning och utbildning. Detta är faktorer som den enskilda polisen inte har någon större möjlighet att påverka och en stor del av det som framställt som essentiellt hos en polis – trygghet, mod, auktoritet – skildras därmed som beroende av chefer och styrelse.

Intrycket av polisen som en hierarkisk institution, förstärks i artikeln P3, där fem poliser på olika nivåer i hierarkin, från "politidirektøren i Københavns Politi" till "[h]elt nede "på gulvet" hos (...) kriminalassistent Jørgen Rosendal", intervjuas. Intervjuerna presenteras i fallande ordning och med inledningar som tydligt berättar var i systemet den intervjuade befinner sig. I artikeln antyds också inbördes konkurrens mellan de olika polisdistrikten när en säkerhetskoordinator menar "at man kredsene indbyrdes har holdt lidt øje med hinanden for at sikre, at man ikke blev "snydt"."

Närpoliser – en alternativ diskurs

Mot den dominerande polisdiskursens abstrakta polis står den abstrakta närpolisen, som konstitueras av andra egenskaper och handlingar. I analysens kategori närpoliser har jag valt att inkludera dels de poliser som arbetar i smådistrikt i städerna med främst förebyggande arbete, dels de poliser som arbetar i småstäder, eftersom de egenskaper och handlingar som konstituerar närpolisernas och småstadspolisernas identiteter liknar varandra. Närpoliserna som skildras i *Dansk Politi* beskriver själva sitt arbete i mycket positiva ordalag, engagemang är ett ord som förekommer flera gånger, men de tvingas ständigt försvara sig och sitt arbete, både mot journalistens och de tänkta läsarnas fördomar och mot sina egna, vilket jag återkommer till nedan.

De intervjuade närpoliserna beskriver själva sina arbetsuppgifter som problemorienterat polisarbete. De ska kartlägga och analysera brottsligheten på en plats, för att sedan arbeta förebyggande och skapa trygghet i närområdet. I arbetet ska de samarbeta med det övriga lokalsamhället, både boende och

institutioner, och vikten av samarbete betonas i många av artiklarna. I en debattartikel (P7) för närpoliserna beskrivs två av konceptets grundare arbetet så här:

Nærheden kommer altså til udtryk gennem rettidig synlighed i lokalområdet kombineret med tilgængelighed og dialog med områdets befolkning - en dialog, der skal føre til fælles indsats mod kriminalitet og truede miljøer blandt primært børn og unge i nærområdet ved hjælp af aftalte og velovervejede helhedsløsninger.

Arbetet framställs här som beroende av kommunikation och tillgänglighet, polisen ska finnas där för befolkningen, anpassa sig efter deras behov och arbeta tillsammans med de lokala för en gemensam helhetslösning. I artikeln P11 nämns också att poliserna vet namnet på många av de som bor i området och ofta bjuds in i hemmen på kaffe, vilket ytterligare förstärker bilden av närpoliserna som samarbetande och sociala. Arbetet beskrivs också som uppfostrande, eftersom mycket av det handlar om att förebygga brottslighet hos ungdomar, vilket kan kräva mycket tålamod. En av närpoliserna i ett socialt belastat område beskrivs med orden: "Selv er han positiv. Med små skridt kan man nå langt - bare man tager sig tid. Også i politiarbejdet." (P11).

Citatet visar dels att positivt tänkande och tålamod är viktiga egenskaper för en närpolis, dels att det att ta små, långsamma steg inte är vanligt polisarbete, det förvånar att det hjälper "[o]gså i politiarbejdet".

Samarbetet gäller inte bara mellan polis och samhällets övriga delar, utan också mellan poliserna. Explicita beskrivningar av den goda stämningen på polisstationen förekommer i flera av artiklarna och i vissa av dem nedtonas också den hierarkiska organisationen. I reportaget från småstadspoliserna i Herning (P8) säger en av poliserna: "Der kommer ikke automatisk nogen og tager over, fordi det er en kriminalsag. Det er dén, der er på stedet, der klarer ærterne, og det er rigtig spændende". I skildringarna från närpolisstationer inne i städerna märks inte heller någon egentlig skillnad mellan överordnade och vanliga poliser.

Närpolis vs. riktig polis

Att *Dansk Politi* inte tar närpolisernas arbete riktigt på allvar märks tydligt i artiklarna. I inledningen av artikeln P11 om närpolisarbetet i ett socialt belastat område med mycket kriminalitet beskrivs hur de två närpoliserna Per och Egon cyklar omkring i området och det "pjattes, hilses, grines" med både barn och vuxna. Texten fortsätter:

I to glimt er hele nærpolti-tanken indfanget i en grad, så rigspolitichefen kunne indramme dem og hænge dem over

sit skrivebord. Nærpolitiet på smilende rundtur i en global landsby, der mere ligner Unicef end et fynsk gadekær. Kun andefamilien, som skal hjælpes over gaden, mangler.

I citatet antyds dels att närpoliserna är en idé som kommer ovanifrån, från "rigspolitichefen", vilket möjligtvis gör den opopulär bland vanliga poliser, dels att närpoliserna inte har viktigare uppgifter än att hjälpa ändra över gatan. De presenteras också endast med förnamn, vilket ytterligare förminskar dem.

I artiklarna förklaras och försvaras närpolisarbetet ständigt, vilket visar att arbetet som närpolis inte omedelbart ses som ett riktigt polisarbete, utan kräver legitimering. I texterna är det tydligt att den dominerande polisdiskursens abstrakta polis används som mall för huruvida arbetet ses som bra eller dåligt. Det är också tydligt att journalisterna inte väntar sig att finna närpoliserna som lever upp till denna mall, utan de blir förvånade när de möter poliser med mustasch och muskler (P8). Skildringar av närpolisarbetet som hårt och farligt, eller i varje fall som spännande, ger det mer respekt och i intervjuerna med närpoliserna betonas många gånger att arbetet är hårt och utmanande. I artikeln P8 som är ett reportage från Hernings polisdistrikt, försvarar de intervjuade poliserna sin arbetsplats och sina uppgifter genom jämförelse och nedvärdering av polisarbetet i Köpenhamn. En polis säger:

I København oplever man "at være mere en del af samlebandsarbejde og at lave det samme igen og igen". Er der spænding og gode sager, kan man være sikker på, at nogle højere i hierarkiet straks tager over. - Det sker ikke i Herning

En annan berättar, efter att journalisten frågat hur det var att komma från "København til det dybeste Jylland", att det skrattats på polisskolan när det blev klart att hon skulle till Herning, men, fortsätter hon: "De fordomme, jeg blev sendt af sted med, holder bare ikke. Det er en rigtig spændende politikreds at være i". De många försäkringarna om att det också händer spännande saker i provinsen och jämförelsen med Köpenhamn, tyder på att den abstrakta polisen snarare arbetar med tuff brottslighet i en stor stad, än på landet, både i närpolisernas egna föreställningar, i journalistens och i de tänkta läsarnas.

I artiklarna som representerar den dominerande polisdiskursen nämns inte närpoliserna alls, medan det i artiklarna om närpoliserna ständigt återkommer hänvisningar till den dominerande diskursen. Det är därför tydligt att närpolisdiskursen är undertryckt av den dominerande. Genom att den förhåller sig till den andra diskursen visar också närpolisdiskursen mycket om den dominerande abstrakta polisen.

Som vi har sett kopplas identiteten polis till ett antal olika egenskaper och handlingar i de båda diskurserna, de ekvivalenskedjor som kan utläsas är:

I den dominerande polisdiskursen står 'polis' i positiv relation till konstituenterna: modig, utsatt arbete, fysiskt stark och i form, uniform, effektiv, snabb, mobil, auktoritet, skräms, skapa ro och trygghet, hierarki, lojal, Köpenhamn, spännande arbete. 'Polis' står i opposition till "vatted", närpolis, hjälpa änder över gatan, tålmod.

I den alternativa, närpolisdiskursen står '(när)polis' i positiv relation till engagemang, analysera, kartlägga, arbeta förebyggande, samarbeta, kommunikation, tillgänglig, social, uppfostra, tålmod, spännande arbete. '(När)polis' står här i opposition till andra poliser, löpande band, hierarki.

Poliser och kön

En överväldigande majoritet, 18 av 20, av de poliser som nämns vid namn i de analyserade artiklarna i *Dansk Politi* är män, av de överordnade finns en kvinna – Köpenhamns polisdirektör Hanne Bech Hansen. När polisen omtalas förekommer ibland det könsneutrala "politifolk", ibland det kvinnodöljande "politimænd", eller kort och gott "mand". *Dansk Politi* avbildar polisyrket som ett mansyrke och den bilden finns också att läsa mellan raderna i den intervju (P1) med en av Danmarks första kvinnliga poliser, som började polisskolan 1977. Denna artikeln är i fokus för analysen av identiteten 'kvinna' relation till identiteten 'polis'. Artikelns inledande meningar lyder:

De første kvinder i dansk politi hørte ikke til artens mest sarte eksemplarer. Mere eller mindre håndplukket blandt 600 ansøgere trådte 18 velfriserede, velproportionerede unge kvinder mandag 2. maj 1977 op på Politiskolen for at træde valsen blandt ene herrer. Et eksperiment havde taget sin begyndelse. Rygtet lød, at man ikke ville ansætte flere af den slags... de følgende tre år. Nu skulle man lige se, hvordan tingene udviklede sig.

Här beskrivs kvinnor dels som en speciell art, alltså väsensskilda från män, dels som en grupp som har många "sarte" medlemmar. Kvinnornas utseende kommenteras också, något som i de övriga analyserade artiklarna endast skett en gång med en manlig polis, som då beskrevs som muskulös med mustasch. Senare i artikeln återkommer hänvisningar både till utseende och till kvinna som något annat än man, när den intervjuade polisen berättar att "[p]igerna fra 1977" ansträngt sig för att bevara kvinnligheten, vissa med hjälp av make up. I citatet ovan finns också en hänvisning till det heterosexuella spelet då kvinnorna sägs "træde valsen".

I artikeln finns flera beskrivningar av hur kvinnor skiljer sig från män. Kvinnor antas ha gjort arbetsplatsen trevligare, vilket stämmer väl överens med Søndergaard's intervjustudie som visar att den

abstrakta kvinnan är en socialt medlande figur (2000:282ff). Vidare beskrivs den abstrakta kvinnan som närmare sina känslor än den abstrakta mannen, detta betonas kraftigt i artikeln i det att det får en underrubrik: "Ikke bange for at vise følelser". I avsnittet sätts känslor i opposition till muskler när den intervjuade polisen säger:

I 95 ud af 100 tilfælde er der ikke grund til at "spille med musklerne". Og det er dér, vi måske har en lille fordel, selv om man ikke skal sige den slags højt. Vi tør godt at vise følelser og kan ofte skabe tryghed bare ved at være tilstede

Här görs känslor och att skapa trygghet till kvinnokonstituenterna och att spela med musklerna till en konstituent för den manliga identiteten. Samtidigt impliceras att kvinnor inte spelar med musklerna medan män inte förs visa sina känslor. I artikeln beskrivs kvinnor också som bättre än män på skuggning och övervakning eftersom "vi hæfter os ved detaljen". Även kvinnors simultankapacitet framställs som bättre.

Där på männens villkor

I förhållande till de manliga arbetskamraternas attityd till kvinnor i polisen och de villkor kvinnorna haft är artikeln motsägelsefull. Den intervjuade polisen säger att det faktum att så få kvinnor har ledande ställningar inom polisen helt beror på kvinnornas eget val. Kvinnor vill hellre ut och träffa människor än ha en ledande ställning och dessutom vill de inte delta på de långa internatkurser som krävs för chefsposter eftersom det skulle hålla dem borta från man och barn.

Omsorg om man och barn återkommer som förklaring och valet av arbete förklaras också biologiskt med kvinnors "yngelinstinkt", som gör att de hellre arbetar med förebyggande arbete eller inom kriminalpolisen. Trots erkännandet av att kvinnans huvudansvar för hem och barn står i vägen för karriären menar den intervjuade polisen att det "alene handlede om vores egen vilje til at komme frem i systemet". Hon reflekterar varken över att denna kulturella struktur kan inverka på kvinnors fria val, eller att systemet kunde göras mer barnvänligt, exempelvis med dagskurser istället för internatkurser.

Däremot motsäger hon sig själv i meningen efter då hon påpekar att kvinnorna i polisen naturligtvis har fått kämpa sig framåt "på trods af" sitt kön. Det finns flera antydningar i artikeln om att de första kvinnorna i polisen blivit dåligt behandlade av vissa av sina manliga kollegor, men det nedtonas i artikeln och den intervjuade polisen menar att de ju visste vad de gav sig in på, så de fick skylla sig själva. "Vi grinede af de værste vittner og kunne selv fortælle dem, der var værre", berättar hon.

Artikeln beskriver de första poliskvinnorna som humoristiska och med "glimt i øjet" och är själv skriven i en mer skämtsam ton än någon av de

andra analyserade artiklarna. Detta ger ett intryck av att den dominerande polisdiskursen inte riktigt vill erkänna poliskvinnornas villkor. Kvinnorna i artikeln omtalas främst som "piger", vilket ytterligare förminska både kvinnorna själva och deras erfarenheter.

De ekvivalenskedjor för könen som beskrivs i artiklarna är:

'Kvinna' sätts i positiv relation till känslig, viktigt med utseende, socialt medlande, visa känslor, skapa trygghet, se detaljer, simultankapacitet, omsorg om man och barn, yngelinstinkt, sociala relationer, humor och i opposition till man, karriär på familjens bekostnad, spelar inte med musklerna.

Man' sätts i positiv relation till spela med musklerna, mustasch, karriär och i opposition till kvinna, social medlande, visa känslor, skapa trygghet, se detaljer, simultankapacitet.

Kvinna, man, polis

Precis som i analyserna av *Børn & Unge* passar konstituenterna för respektive kön relativt bra överens med Søndergaard's konstituent, som kan användas som ett komplement i framställningen av den abstrakta kvinnan och mannen.

De könskonstituent som konstituerar den abstrakta mannen är i stor utsträckning de samma som de som konstituerar den abstrakta polisen i den dominerande diskursen, medan den abstrakta kvinnans könskonstituent inte liknar dem. Att den abstrakta polisen är en man visas också i att en av de nyexaminerade poliserna (en kvinna) i P12 berättar att hon valt yrket för att det är "[h]erligt fri for "hønsegård!" Jeg har nok altid været lidt af en tomboy". Identiteten 'polis' sätts här i opposition till det kvinnligt konnoterade, och negativa, "hønsegård", och i positiv relation till "tomboy", en kvinnlig individ med ett agerande som är manligt konnoterat.

Den abstrakta kvinnan påminner däremot mer om den abstrakta närpolisen, som bland annat konstitueras av samarbete och bra på det sociala. I yrkesfältet polis finns alltså en kärnverksamhet som är manligt konnoterad och en underordnad verksamhet, närpolisen, som också den är manligt konnoterad, men vars konstituent passar bättre ihop med den abstrakta kvinnan. Därför skulle det kanske vara enklare för verkliga kvinnor att bli närpolis än att få en identitet som polis.

I artikeln P1 finns ett ambivalent förhållande till relationen mellan identiteten som 'kvinna' och den som 'polis'. Å ena sidan nedtonas det som är speciellt för kvinnor, i citatet om känslor ovan infogar den intervjuade polisen, efter att hon sagt att våga visa känslor kan vara en fördel för kvinnor, att man "ikke skal sige den slags højt". Lite senare i artikeln betonas att kvinnorna minsann har varit med "hvov brostenen har fløjet om ørene og de blå

blink har skåret natten i stykker", alltså i det som förstås som riktigt polisarbete.

Det berättas också att de kvinnonätverk som upprättats i poliskåren har svårt att överleva eftersom de deltagande kvinnorna retas och trakasseras av sina manliga kollegor för att de går till speciella kvinnomöten. Å andra sidan betonas att kvinnor kan bidra i polisarbetet med särskilda kvinnliga egenskaper.

Att kvinnor aktar sig för att stå ut som speciella berättar också de poliskvinnor de sociologstuderande Stine Brock Faber och Lotte Skadkær Mogensen intervjuat i sitt speciale, vilket sammanfattas i en krönika i *Politiken* ("Køn på arbejde", *Politiken* 5/6 2003). De konkluderar att kvinnliga poliser lätt ses som representanter för sitt kön. Därför måste de ständigt passa på sitt agerande så att de inte ger möjlighet för slutsatsen att kvinnor är dåliga poliser. Brock Faber och Skadkær Mogensen menar att det är därför kvinnor i polisen undviker att bilda nätverk. De skriver också att kvinnor i polisen ofta får uppgifter som rör kvinnor och barn, där det anses att poliskvinnorna kan bidra med något särskilt, vilket bekräftar utsagorna i artikeln P1. I artikeln (P1) säger den intervjuade polisen att det är först på senare år som det börjat uppfattas som "nogenlunde normalt" med kvinnor i poliskåren, vilket tyder på att kvinnor fortfarande står ut som något annat än den normala polisen.

Förhandla och förändra

Som vi har sett påminner den abstrakta pedagogen i den dominerande pedagogdiskursen mycket om den abstrakta kvinnan, medan den abstrakta polisen i den dominerande polisdiskursen liknar den abstrakta mannen. Detta kan innebära problem för kvinnliga poliser och för manliga pedagoger, eftersom det för dem innebär minskad trovärdighet i professionsidentiteten att realisera en identitet som ligger nära deras köns abstrakta figur.

Søndergaard menar (1994:60) att en lösning på liknande problem är att förhandla, och därmed förändra, en eller båda av de kolliderande abstrakta figurerna. Att manliga pedagoger bildar nätverk för att stärka varandra professionellt, tyder på en sådan förhandling. Genom att bygga upp en manskultur inom pedagogyrket försöker de skapa en professionsidentitet som inte står i ett motsats förhållande till identiteten som man. Detta kan också innebära nya möjligheter för pedagogyrket. Brock Fabers och Skadkær Mogensens undersökning visar att också manliga sjuksköterskor bildar nätverk, vilket ses som positivt av deras kvinnliga kollegor (*Politiken*, 2003-06-05).

De kvinnliga poliserna blir däremot starkt kritiserade av sina manliga kollegor när de försöker sluta sig samman, vilket resulterar i att de undviker att bilda kvinnonätverk. Att kvinnorna inte slutar sig samman gör förmodligen att det är svårare för

dem att förhandla konstituenterna i den abstrakta polisen, än för män att förhandla den abstrakta pedagogen. Analysen av *Dansk Politi* tyder på att om kvinnor vill uppfattas som 'riktiga' poliser så måste de nedtona sin kvinnliga identitet.

Detta intryck bekräftas av Brock Fabers och Skadkær Mogensens undersökning, som visar att kvinnliga poliser gärna får vara moderat feminina, men inte attraktiva, eftersom det uppfattas som en signal på "ikkefaglighed" (*Politiken*, 2003-06-05). Liknande slutsatser drar Kirsten Reisby (2001) som undersökt ett annat mansdominerat verksamhetsfält: kemi på universiteten.

Hennes intervjuer visar att den kvinnliga kroppen är svårare att kombinera med vetenskaplighet än den manliga. För att uppfattas som vetenskapliga måste en kvinnlig kemistuderande dölja sin kropp, men hon ses då inte längre som attraktiv som kvinna. Att den abstrakta kvinnan uppfattas som oprofessionell framkommer också av Søndergaards intervjuer där maskulinitet kopplas samman med seriositet, professionalism och hög prestige, medan kvinnor antas bry sig mer om sociala relationer än om yrkesmässighet. Områden som uppfattas som kvinnliga och mjuka har också låg prestige.

Kanske är det på grund av ovanstående uppfattningar som manliga nätverk ses som positiva på kvinnliga arbetsplatser, medan kvinnliga nätverk kritiserar av manliga kollegor. De manliga pedagogerna ses som en tillgång. De förväntas kunna bidra yrkesmässigt till pedagogiken och kanske även kunna höja yrkets status.

Kvinnor i polisen ses däremot – i sin egenskap av kvinnor – som sämre yrkesmässigt än sina manliga kollegor och förväntas därför inte kunna bidra med speciellt mycket. En annan anledning till att manliga pedagoger, men inte kvinnliga poliser, sluter sig samman kan vara att kvinnor och kvinnliga verksamhetsfält har lägre prestige än män och manliga. Att bilda minoritetsnätverk är en implicit kritik av majoritetskulturen, eftersom man visar att man behöver en annan grupp. Då kvinnligt konnoterade verksamheter har låg prestige, kan det kanske finnas större förståelse på en kvinnodominerad arbetsplats för att den inte uppfyller alla behov, än på en mansdominerad. Att den danska polisledningen inte vill göra en undersökning av sexuella trakasseriers utbredning i kåren (*Politiken*, 2003-05-11), likt den försvaret gjorde våren 2003, tyder också det på att polisen inte vill acceptera att det kan finnas brister i arbetsmiljön som påverkar de kvinnliga poliserna.

I både *Børn & Unge* och *Dansk Politi* förekommer en alternativ diskurs vid sidan av den dominerande. Dessa alternativa diskursers abstrakta pedagog/polis konstitueras båda av egenskaper som påminner om könskonstituenterna för det kön den dominerande diskursens abstrakta figur inte liknar. Det finns alltså en pedagogdiskurs där pedagogkonstituenterna sammanfaller med de

manliga könskonstituenterna, och en polisdiskurs där polisikonstituenterna liknar de kvinnliga könskonstituenterna. Här återfinns inte samma motsats mellan yrke och könsidentiteter, vilket tyder på att det skulle vara lättare för män att bli konsekvenspedagoger och för kvinnor att bli närpolisler.

Konsekvenspedagogiken är dock relativt okänd bland pedagoger och närpolisen har låg status inom poliskåren, men det politiska intresset är stort för både konsekvenspedagogik och närpolisen. Om de alternativa yrkesformerna får större del av de offentliga medlen kan det finnas en möjlighet att könsfördelningen bland pedagoger respektive poliser blir jämnare.

Artikeln bygger på en avslutande emnesopgave till suppleringsuddannelsen Køn, Kommunikation og Kultur vid Aarhus Universitet.

Sara Parding er Student i Statsvetenskap vid Södertörns Högskola i Stockholm.

Källor

Artiklar

B1 Møller, Nina (2002): "Mænd dropper ud" I: *Børn & Unge* 2002 nr. 19.

B2 Avnesø, Birgitte (2003): "HANDICAPPEDE BØRN - I øjenhøjde med barnet" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 1-2.

B3 Larsen, Trine Vinther (2003): "BØRN ER SUPERBRUGERE - Genstart pædagogerne" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 3.

B4 Bøgeskov, Lars (2003): "For få konsekvenser i klubberne" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 6.

B5 Larsen, Trine Vinther (2003): "Flagermus fra fastelavnbutikken" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 7.

B6 Jensen, Vibeke Bye (2003): "En minister kom forbi - en genial ide" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 9.

B7 Viemose, Rikke (2003): "Moderne kvindekamp" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 10.

B8 Enoksen, Ivan (2003): "STØTTEPÆDAGOG - Detektiv, terapeut, sagsbehandler - og fribytter" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 12.

B9 Avnesø, Birgitte (2003): "Alladins hule" I: *Børn & Unge*, 2003 nr. 14.

P1 Jensen, Mette (2002): "Eksperimentet" I: *Dansk Politi*, 2002 nr. 3.

P2 Jensen, Mette (2002): "Fire minutter og fem sekunder!" I: *Dansk Politi*, 2002 nr 6/7.

P3 Jensen, Mette (2002): "Træningen har været i top" I: *Dansk Politi*, 2002 nr 6/7.

P4 Jensen, Mette (2002): "Gurli Margrethe rykker ud" I: *Dansk Politi*, 2002 nr. 6/7.

P5 Jensen, Mette (2003): "NærPoliti - nyt image på vej" I: *Dansk Politi*, 2003 nr. 1.

P6 Jensen, Mette (2003): "NærPoliti - POA-gruppen samler trådene" I: *Dansk Politi*, 2003 nr. 1.

P7 Christiansen, Georg Husted og Jensen, Henning Boddum, (2003): "Sådan er nærpolitiet anno 2003" I: *Dansk Politi*, 2003 nr. 1.

P8 Scharling, Nicolai (2003): "Her hjælper vi hinanden" I: *Dansk Politi*, 2003 nr. 1.

P9 Scharling, Nicolai (2003): "Station under belejring" I: *Dansk Politi*, 2003 nr: 2.

P10 Jensen, Mette (2003): "Politifolk hører ikke efter i timen" I: *Dansk Politi*, 2003 nr. 2.

P11 Scharling, Nicolai (2003): "Nærbetjenter fra Vollmose" I: *Dansk Politi*, 2003 nr. 3.

P12 Jensen, Mette (2003): "Klar i kulissen..." I: *Dansk Politi*, 2003 nr. 4.

Litteratur

Brock Faber, Stine och Skadkær Mogensen, Lotte (2003): "Køn på arbejde" I: *Politiken* 2003-06-05.

Haavind, Hanne (2000): "Analytiske retningslinier ved empiriske studier av kjønnede betydninger" I: sammas (red). *Kjønn og fortolkende metode. Metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Jørgensen, Marianne Winther och Phillips, Louise (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag / Samfundslitteratur.

Klarskov, Kristian (2003): "Politifolk afviser undersøgelse" I: *Politiken* 2003-05-11.

Reisby, Kirsten (2001): "Køn på spil på kemi?" I: sammas (red) *Kønsblik - på bacheloruddannelser*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.

Søndergaard, Dorte Marie (1994): "Køn i formidlingsprocessen mellem kultur og individ" I: *Psyke & Logos* 1994, nr. 1.

Søndergaard, Dorte Marie (2000): *Tegnet på kroppen. Køn: koder og konstruktioner blandt unge voksne i akademien*. København: Museum Tusulanums Forlag. 2:a opplagan.